

På sporet av evolusjon

Destinasjon #1 – største øy i øygruppe

Dere starter reisen i ei øygruppe med masse uberørt og rå villmark. Her er det ingen trær, men både fjell og fjord. Noen av fjellsidene er fossile skattkammer som gir innblikk i livets historie gjennom hundre av millioner år. Én formiddag i 2015, gjorde et spesielt naturfenomen at området ble helt mørkt i ca. ett minutt. På den korte bussturen fra flyplassen, passerer dere en helt spesiell bank. Dere sitter bak to forskere som forteller at det er et langt år siden de sist besøkte øyas største bosetning, og at de for tiden sysler med fiskeøglenes utvikling etter tidenes største masseutryddelse.

Foto: Pål Solum, NRK

Destinasjon (3p): _____

Ekstrapoeng for

- naturfenomen som gjorde det mørkt (1p): _____
- navn på bosetning (1p): _____
- navn på «bank» (1p): _____
- kjent fysiker og matematiker som øyas høyeste fjell er oppkalt etter (1p): _____

Destinasjon #2 – landområde

I jakten på spor av det første flercellede livet, tar dere en veeldig lang flytur. Dere lander på toppen av et kontinent, i en by oppkalt etter en kjent evolusjonsforsker. Nå vil det ta omtrent 28 timer å kjøre bil sørover til stedet dere skal besøke. Det høres lenge ut, men i geologisk tid er det gjort på et blunk! Dere stopper ca. 50 mil før Adelaide, på et sted berømt for flott natur og geologisk rikdom. Dere finner 600 millioner år gamle sandsteiner med harde spor av bløt, gammel fauna, oppkalt etter stedet. Og ifølge stedsnavnets betydning, bør det også finnes ei viktig forutsetning for liv her.

Destinasjon (3p): _____

Ekstrapoeng for

- navn på by dere landet i (1p): _____
- navn på fauna (1p): _____
- stedsnavnets betydning (1p): _____

Destinasjon #3 – hovedstad

– Jeg ser et fjell, sier du og feirer ankomsten til denne hovedstaden med en tango på dekk. Dere går av båten og møter på en fotballspiller med fornavn likt en by dere allerede har vært i. Nå er han hjemme for å spille med landslaget, og han går heller aldri alene på klubblaget sitt resten av året. Han synes det er stas å møte nordmenn, for i samme by som klubblaget hans holder til, finnes det et nasjonalmuseum med ei samling fossiler fra Conrad Møller – en nordmann som bodde i denne byen på slutten av 1800-tallet. Samlinga kommer trolig fra et steinbrudd i hovedstaden, og dere bestemmer dere for å reise dit.

Foto: WereSpielChequers, CC BY-SA 3.0

Der møter dere en guide som lyser opp av historien om Conrad. Guiden kan nemlig fortelle at Charles Darwin kjøpte en hodeskalle av et utdødd pattedyr (hovdyr) i dette området. Han forteller videre at det finnes en hodeskalle fra samme dyr, også gitt av Conrad, på et kjent museum i Oslo. – Litt av et sammentreff, humrer han og gir dere en lapp som skal leveres i Oslo.

Destinasjon (3p): _____

Ekstrapoeng for

- navn på klubb (1p): _____
- navn på fotballspiller (1p): _____
- navn på utdødd pattedyr (1p): _____

Destinasjon #4 – museum

Etter en lang reise kommer dere til et sted der det finnes spor etter historiske overganger i både politisk, naturhistorisk og konkret forstand. Dere er mest opptatt av å finne et museum med det naturhistoriske sporet, nemlig fossilet av en urfugl. Det er imidlertid ikke den samme fuglen som finnes i statsflagget til landet dere er i. Det er en fin vårdag, og dere velger å spasere litt under lindene før dere besøker museet. Da får dere også sett et monument som en nordmann sang om i Eurovision for 35 år siden.

Foto: Raimond Spekkin, CC BY-SA 4.0

Destinasjon (3p): _____

Ekstrapoeng for

- navn på fossil (1p): _____
- monument (1p): _____
- nordmann som sang (1p): _____

Destinasjon #5 – tidligere oljeskiferbrudd

Reisa går videre litt vestover og sørover, til et gammelt oljeskiferbrudd som er verdsatt av UNESCO. Her møter dere en gjestfri museumsansatt som heter Dr. Klaus og har et noe geometrisk etternavn. Han har tatt turen fra tettstedet i nærheten, og vinkler fort samtalen inn mot det han kan mye om. Han forteller at dette området er kjent for godt bevarte rester av et helt økosystem som til og med er eldre enn den velkjente fjellkjeden lenger sør. Mange av dyrene som da levde i eller rundt en innsjø her, ble plutselig kvalt av utbrudd fra dypet, sier han. Han blir enda ivrigere når han hører at dere kommer fra Norge: – Da har dere kanskje sett fossilet som er det eldste komplette skjelettet av en primat. Hun ble funnet her!

Foto: Marit M. Simonsen, CC BY NC-SA 3.0

Destinasjon (3p): _____

Ekstrapoeng for

- navn på fossil av primat (1p): _____
- navn på fjellkjede (1p): _____
- etternavnet til Klaus (1p): _____

Destinasjon #6 – museumsbygning

Hjemme i Norge haster dere tilbake til museet for å levere lappen fra guiden dere møtte tidligere. På lappen står det «¿Podrías enviarme las medidas de la calavera de *Toxodon*, por favor?». Her er det mange bygninger som huser godt klima for formidling av naturfagene. For å finne riktig bygning, spør dere ei av alle i et følge som kommer ut fra en mye besøkt hage etablert i 1814. Hun virker veldig kjent og forteller at du nok har sett henne på TV. – Selv om jeg er fysiker, vet jeg godt at dere skal til den bygninga, sier hun og peker. – Der har de nemlig to ekte dinosaurskjeletter nå, og en av dem heter det samme som meg. Tenk det, *Darwinius* og meg i samme bygg!

Foto: Jørn Hurum

Destinasjon (3p): _____

Ekstrapoeng for

- kallenavn på dinosaurene (1p): _____
- navn på programleder og fysiker (1p): _____